

Valg av organisasjonsformer

Innhold

Innledning.....	2
Enkeltpersonforetak.....	3
Ansvarlig selskap: ANS og DA	4
Aksjeselskap AS	6
Samvirkeforetak SA	8
Andre organisasjonsformer	9

Altinn gjør oppmerksom på at informasjonen er av generell karakter, og at guiden ikke er uttømmende.

Innledning

Valg av organisasjonsform vil være ett av de første spørsmålene som melder seg når du skal starte næringsvirksomhet. Du bør tenke nøye gjennom dette og innhente gode råd om hvilken organisasjonsform som er best for deg.

Hvorfor er dette så viktig?

Fordi det valget du gjør vil få stor betydning i forhold til ansvar, risiko, skatt, rettigheter og plikter, samt hvilken frihet du har til å disponere over foretakets eiendeler.

I denne guiden får du vite det aller viktigste. Les dette først.

Etterpå må du gjerne kontakte Altinn/Bedriftsveiledning (800 33 840) for ytterligere spørsmål. Det vil også være naturlig (og i mange tilfeller nødvendig) å søke råd hos for eksempel advokat eller andre som kan bistå.

Når du skal velge navn på foretaket, er det viktig å vite at foretaksnavneloven stiller krav til utforming av [navn](#).

Ved etablering av foretak vil valget vanligvis stå mellom følgende alternativ:

- Enkeltpersonforetak
- Ansvarlig selskap: ANS og DA
- Aksjeselskap AS
- Samvirkeforetak SA
- Andre organisasjonsformer

Enkeltpersonforetak

Enkeltpersonforetak er en organisasjonsform hvor én fysisk person står ansvarlig for virksomheten. Som navnet sier er altså dette en organisasjonsform der én person er eier. Du har stor økonomisk frihet, men du er også fullt økonomisk ansvarlig for virksomhetens gjeld og forpliktelser. Legg spesielt merke til at det ikke skilles mellom privat og selskapsrettslig ansvar: Du og virksomheten er ett! Du er med andre ord personlig ansvarlig for næringsvirksomhetens gjeld, også med din private formue.

For å starte enkeltpersonforetak må du i utgangspunktet være myndig. Du behøver ikke å være bosatt i Norge (selv om foretaket må ha adresse i Norge). Mindreårige over 15 år kan med tillatelse fra verge og Fylkesmannen starte enkeltpersonforetak innen en bestemt næring. (For nærmere informasjon og vilkår, ta kontakt med Fylkesmannen i ditt fylke.)

Alle enkeltpersonforetak kan (men har ikke plikt til å) registrere seg gratis i Enhetsregisteret i Brønnøysund. Enkeltpersonforetak har også rett til å registrere seg i Foretaksregisteret, men det er gebyrbelagt. Hvis enkeltpersonforetaket har minst fem ansatte eller driver videresalg med innkjøpte varer, har det registreringsplikt i Foretaksregisteret. Mange leverandører vil be om ditt organisasjonsnummer i Enhetsregisteret i Brønnøysund, så også av denne grunn er det lurt å registrere virksomheten din.

Mange starter opp som et enkeltpersonforetak for senere å etablere et AS, for eksempel når foretaket blir større. Dette er en relativt enkel sak. Det omvendte - altså å starte som AS og siden gå over til enkeltpersonforetak - er ikke like enkelt.

Det er ikke noe problem å ha lønnsinntekt og samtidig drive enkeltpersonforetak ved siden av. Forutsetningen er da at du varsler skattekontoret om at du har både lønnsinntekt og næringsinntekt. Du må i alle tilfelle kontakte skattekontoret for å fastsette antatt inntekt og dermed også hvor mye du bør betale i forskuddsskatt.

Det spesielle med enkeltpersonforetak er at nettooverskuddet er skattepliktig sammen med dine eventuelle andre inntekter, som for eksempel lønnsinntekt fra annen arbeidsgiver. På den annen side vil et nettotap være fradragsberettiget (gitt at du har annen inntekt).

Det er en utbredt misforståelse at du ikke må betale skatt av det beløpet du tar ut privat fra virksomheten. Det er ikke korrekt. Selv om du ikke tar ut noe fra virksomheten til deg selv privat, skal du altså skatte av overskuddet i virksomheten (inntekter minus kostnader).

Skattemessig lignes ditt enkeltpersonforetak sammen med deg personlig. Når du leverer inn selvangivelsen din, må du samtidig levere næringsoppgave som forteller skattekontoret om økonomien i foretaket ditt. Overskuddet av driften skal føres inn på din personlige selvangivelse. Fristen for innlevering av selvangivelsen er som for andre næringsdrivende.

En selvstendig næringsdrivende som driver enkeltpersonforetak faller imidlertid utenfor rettighetene som en vanlig lønsmottaker har f.eks. i forhold til sykepengeordningen i folketrygden, arbeidsmiljøloven, ferieloven, yrkesskadeforsikring og dagpenger ved arbeidsledighet. Det er imidlertid mulig å tegne forsikring via NAV for å få bedre sykepengerettigheter.

Tommelfingerregel:

Denne organisasjonsformen passer der det er små eller ingen investeringer og risikoen liten.

Ansvarlig selskap: ANS og DA

I et ansvarlig selskap er det to eller flere eiere (deltakere). I et ansvarlig selskap har eierne et personlig ansvar for selskapets samlede forpliktelser, udelte eller for deler som til sammen utgjør selskapets samlede gjeld.

Det er i praksis to hovedformer av ansvarlige selskap:

ANS: I et ansvarlig selskap har alle deltakerne et personlig ansvar for hele gjelden (solidaransvar). Det én deltaker ikke kan betale, kan kreves helt og fullt fra hvem som helst av de andre.

DA: Den andre varianten er et selskap med delt ansvar hvor deltakerne samlet har et personlig ansvar for hele selskaps gjelden, men der hver deltaker bare kan belastes opptil sin eierandel.

Kreditor kan for eksempel ikke kreve mer enn ti prosent av gjelden dekket av den som har tatt på seg ti prosent av ansvaret, selv om de andre deltakerne ikke kan gjøre opp for seg

Ved stiftelse av et ANS eller DA plikter eierne (deltakerne) å opprette en skriftlig og datert selskapsavtale som alle skal undertegne. Dersom det velges styre eller revisor skal det avholdes selskapsmøte. Selskapsavtalen må undertegnes og sendes til Foretaksregisteret når selskapet registreres. Det stilles noen minstekrav til innholdet. Blant annet skal avtalen ha bestemmelser om selskapets formål og om verdien av deltakernes innskudd.

Dere kan også inngå en kompanjongavtale som regulerer forholdet dere imellom. Det er dere selv som må bli enige om hvorvidt det skal gjøres selskapsinnskudd. Loven krever nemlig ikke innskudd (startkapital). Dere kan også godt avtale at innskuddet skal være noe annet enn penger, f.eks. en gjenstand som skal brukes i virksomheten.

I et ansvarlig selskap spiller ikke selskapsinnskuddet så stor rolle for omverdenen som i et aksjeselskap. Årsaken er at dere om nødvendig må dekke gjelden med private midler uansett.

Mange gode grunner taler for at selskapet bør sikre seg økonomisk ved å ha lagt til side tilstrekkelig kapital. Dette reduserer faren for at noen må betale med private midler. Dermed reduseres også mulighetene for konflikt eierne imellom.

Ansvarlig selskap deltakerlignes. Hver deltaker i ANS-et blir en personlig skatteyder. Det vil si at din andel av netto overskudd (eller underskudd) fra selskapet behandles sammen med dine private inntekter og fradrag. Har du f.eks. 50 % eierandel vil du beskattes med 50 % av overskuddet, og du vil få 50 % av nettoformuen på din personlige selvangivelse.

Din andel av overskudd eller underskudd vil være fastsatt i den selskapsavtalen dere har opprettet. Derfor er det viktig at dere er nøye med innholdet i selskapsavtalen.

[Eksempel på selskapsavtale ANS](#)

[Eksempel på selskapsavtale DA](#)

[Eksempel på kompanjongavtale](#)

Tommelfingerregel:

Denne organisasjonsformen passer for etablerere som sammen etablerer foretak med små investeringer og liten risiko.

Tommelfingerregel 2:

Du bør kjenne dine kompanjonger og virkelig stole på dem. I tillegg bør dere opprette avtaler som sikrer alle deltakerne.

Nyttige lenker:

[Enhetsregisteret](#)

[Samordnet registermelding](#)

[Sjekk dine oppgave-/skjemaplikter](#)

Aksjeselskap AS

I et aksjeselskap har du som eier (aksjonær) normalt ikke noe personlig ansvar for selskapets forpliktelser. Du og ev. andre eiere i selskapet har et begrenset ansvar, og du/dere har i utgangspunktet bare mulighet til å tape aksjekapitalen, dvs. det som er skutt inn i selskapet. Kreditorerne kan bare henvende seg til selskapet med sine krav. Derfor er det en rekke regler i aksjeloven som begrenser eiernes adgang til å ta penger ut av selskapet.

Ønsker du å starte et aksjeselskap må du og de andre aksjonærene skyte inn en aksjekapital på minimum 30 000 kroner til sammen. Aksjekapitalen må betales inn på selskapets bankkonto når selskapet stiftes, og innskuddet skal attesteres av revisor eller bank/annen finansinstitusjon. I praksis må eier/eierne i små og nystartede aksjeselskap ofte kausjonere privat for lån som selskapet opptar. Dermed påtar du/de seg likevel et personlig gjeldsansvar.

Det er mulig å dekke opp aksjekapitalen med gjenstander i stedet for penger (tingsinnskudd). Da skal revisor attestere for innskuddet. Vanligvis vil det bli krevd taksering for å verdifastsette gjenstandene.

Aksjeselskaper i Norge er regulert i aksjeloven.

Når man skal stifte et aksjeselskap, må stifterne av selskapet opprette, datere og underskrive et stiftelsesdokument. Et aksjeselskap er stiftet når siste stifter har undertegnet stiftelsesdokumentet. Et aksjeselskap er registreringspliktig i Foretaksregisteret og skal meldes til Foretaksregisteret senest tre måneder etter at det er stiftet. Meldingen skal inneholde stiftelsesdokument og vedtekter, bekreftelse på innbetaling av aksjekapital (fra revisor eller bank/annen finansinstitusjon), ev. villighetserklæring fra revisor, samt revisorbekreftet åpningsbalanse og verdifastsettelse dersom aksjeinnskuddet gjøres med andre eiendeler enn penger (tingsinnskudd).

Det er i det hele tatt flere "formaliteter" ved et aksjeselskap enn ved de andre organisasjonsformene. Regnskapet skal f.eks. sendes hvert år til Regnskapsregisteret i Brønnøysund. Styret må holde jevnlig styremøter, føre protokoller, osv. Det må holdes generalforsamling (et møte hvor alle aksjonærene innkalles) minst en gang pr. år. På generalforsamlingen velges et styre, samt at regnskap, styrets årsberetning og ev. revisjonsberetning skal godkjennes.

Vi anbefaler at du søker profesjonell hjelp for å vurdere alle sider av organisasjonsformen aksjeselskap.

Som aksjonær i aksjeselskap kan du ta ut penger fra selskapet i form av aksjeutbytte eller som lønn for arbeidsinnsats i selskapet. Det er strenge regler for hvor stort aksjeutbytte du kan ta ut.

Mange etablerere i aksjeselskaper arbeider selv i virksomheten, og mottar godtgjørelse for dette arbeidet i form av lønn. Du blir altså lønnstaker i ditt eget foretak, som i en hvilken som helst annen vanlig jobb, der man må trekke skatt etter skattekort. Foretaket ditt må

betale arbeidsgiveravgift av bruttolønnen. Men til gjengjeld opprettholder du som lønsmottaker en rekke rettigheter som arbeidstaker i foretaket.

Går selskapet med overskudd etter at lønn, skatter, avgifter og øvrige driftsutgifter er dekket, kan du og de andre aksjonærene ta hele eller deler av dette overskuddet ut i form av såkalt utbytte.

Tommelfingerregel:

Denne organisasjonsformen passer der en eller flere vil etablere et foretak med begrenset personlig ansvar og risiko og/eller det forventes større investeringer.

Nyttige lenker:

[Lov om aksjeselskaper](#)

[Eksempel på stiftelsesdokument og vedtekter for aksjeselskap](#)

[Elektronisk stiftelse av aksjeselskap](#)

Samvirkeforetak SA

Denne organisasjonsformen passer der minst to skal starte noe sammen med hovedformål å fremme medlemmenes økonomiske interesser ved at disse deltar i foretakets virksomhet enten som forbrukere, leverandører eller på annen lignende måte.

Bortsett fra en normal forrenting av eventuell innskutt kapital, blir avkastningen stort sett værende i virksomheten eller fordelt mellom medlemmene på bakgrunn av deres omsetning i foretaket. Ingen av medlemmene bærer personlig ansvar for foretakets forpliktelser.

Et samvirkeforetak må alltid stiftes av minst to personer og skal alltid ha minst to medlemmer. Både fysiske og juridiske personer kan være stiftere. Loven stiller krav til hva stiftelsesdokumentet og vedtektene minst skal inneholde.

Det stilles ingen krav til minstekapital ved stiftelse av et samvirkeforetak. Stifterne kan likevel bestemme at det skal betales innskuddskapital.

Et samvirkeforetak er registreringspliktig i Foretaksregisteret og skal meldes til Foretaksregisteret senest tre måneder etter at det er stiftet (husk å legge ved stiftelsesdokument og vedtekter).

Et samvirkeforetak skal ha et styre på minst tre medlemmer, med mindre vedtektene bestemmer at det bare skal være to. Samvirkeforetak med mer enn 1000 medlemmer på det tidspunktet styre velges, vil være underlagt krav til kjønnsrepresentasjon i styret etter nærmere regler.

Et samvirkeforetak skal ha en daglig leder, med mindre vedtektene sier noe annet.

Nyttige lenker:

[Lov om samvirkeforetak](#)

[Eksempel på stiftelsesdokument og vedtekter for SA](#)

Tommelfingerregel:

Denne organisasjonsformen passer når to eller flere vil etablere et foretak med begrenset personlig ansvar og risiko for å ivareta sine økonomiske, forbruksmessige eller yrkesmessige interesser.

Andre organisasjonsformer

Lag og foreninger

Det finnes organisasjonsformer som ikke er regulert av egne lover, men likevel underlagt spesielle vilkår. Eksempel på slike organisasjonsformer kan være lag, foreninger og frivillige organisasjoner. Hvis du vil registrere en forening i Enhetsregisteret i Brønnøysund, må du dokumentere at den er opprettet og eksisterer. Derfor må du legge ved stiftelsesdokumentet og vedtekter for å få meldingen godkjent. Hvis foreningen er opprettet tidligere og stiftelsesdokument ikke finnes, eller det av andre grunner ikke er mulig å fremskaffe stiftelsesdokument, må annen dokumentasjon som viser at enheten er opprettet og eksisterer, vedlegges. Dette kan være daterte vedtekter og siste årsmøteprotokoll.

Eksempel på stiftelsesdokument for en forening

Stiftelse som organisasjonsform

En stiftelse dannes ved at en formuesverdi ved testament, gave eller annen rettslig disposisjon selvstendig blir stilt til rådighet for et bestemt formål av ideell, humanitær, sosial, utdanningsmessig, økonomisk eller annen art. Som stiftelser regnes også selvstendige legater, institusjoner og fond som private har opprettet. Næringsdrivende stiftelser er også omtalt i loven. Tilsynsmyndighet for stiftelser er Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Nyttige lenker:

[Stiftelsestilsynet](#)

[Lov om stiftelser](#)

[Særregler for næringsdrivende stiftelser](#)